IRC-opas

Kimmo Murto

elendil@utu.fi

ele@IRC

Aloita: puolet työstä on tehty. Puolet on vielä jäljellä: aloita taas se, ja koko työ on valmis.

Ausonius (n. 310-395)

Miisalle

Sisältö

Sisältö **3**

Alkusanat 4

1. Alkeistietoa ja vähän enemmänkin **5**

1.1 IRC:n historiaa 5

1.2 Perusteet 5

1.3 Lempinimistä 6

1.4 Käyttäjät ja operaattorit 6

1.5 Etikettiohjeita 7

2. Ensimmäiseen istuntoon **8**

2.1 Käyttöliittymästä 8

2.2 Peruskomennot 9

2.3 Ensimmäinen IRC-istunto 10

3. Harvinaisemmat komennot ja niiden käyttö **14**

3.1. Kanavaoperaattorikomennot 14

3.2. Muut tavallisen käyttäjän komennot 15

3.3. Harvinaisemmat komennot käytännössä 16

Liite A: Operaattorikomennot *20*

Liite B: Robottiohjelmista *21*

Liite C: IRC-palvelut Turun yliopistossa *21*

Liite D: Pieni IRC-slangisanasto *22*

Loppusanat 24

Alkusanat

Tämän oppaan tekemiseen sain idean havaittuani, ettei ole olemassa juuri minkäänlaista IRC:n käytöstä kertovaa suomenkielistä opasta. Kyseisen palvelun olemassaolo ja käyttömahdollisuudet ovat olleet pitkään, ainakin Turun yliopistossa, lähes ainoastaan tietojenkäsittelyopin opiskelijoiden tiedossa. Tällä oppaalla haluan ensinnäkin opastaa jo IRC:hen tutustuneita käyttämään palvelua tehokkaammin ja toisaalta oppaan tarkoitus on saada uusia käyttäjiä rikastuttamaan nykyistä, varsin teknisesti painottunutta ilmapiiriä.

Olen pyrkinyt kirjoittamaan oppaan mahdollisimman selkeästi ja tarkoituksella välttänyt erikoissanaston käyttöä. Joissakin tilanteissa näitä, joskus melkoisia "käännöskukkasia", on kuitenkin ollut pakko käyttää, koska ei ole ollut olemassa lyhyttä, selkeää tai yksiselitteistä suomenkielistä vastinetta kyseiselle termille. Useassa kohdassa tekstiä käytän nimeä perus-client, tarkoitan sillä sitä client-ohjelmaa, joka tulee serverien mukana; tällä hetkellä versiota 2.7i. Esimerkit ja komentojen selitykset pätevät kuitenkin lähes aina myös kehittyneemmilläkin client-ohjelmilla toimittaessa.

Tässä oppaassa käytetään seuraavanlaisia merkintätapoja:

Ensimmäistä kertaa esiintyessään uudet termit on kirjoitettu *kursiivilla*. Käyttäjän kirjoittamat komennot on **lihavoitu**. Tietokoneen tulostukset erottuvat tekstistä `typewriter`-kirjasimella kirjoitettuina. Tietokoneen ja käyttäjän keskustelun väliin liitetyt kommentit on kirjoitettu *Sans Serif -kursiivikirjasimella*. Tietokoneen tulostamat korostetut kohdat — käänteiset tekstit — on alleviivattu.

Otan mielelläni vastaan kommentteja tästä oppaasta. Kirjoitus- ja asiavirheitä löytynee, joten olisin kiitollinen, jos ilmoittaisit minulle havaittuasi niitä. Erityiskiitokset Elizabeth M. Reidille, jonka artikkeli "ELECTROPOLIS: Communication and Community on Internet Relay Chat" on ollut eräs tärkeä tietolähde tämän oppaan tekemisessä; kappale 1.1 on lähes suoraan hänen artikkelistaan lainattu. Lisäksi haluan kiittää seuraavia henkilöitä, jotka ovat tavalla tai toisella vaikuttaneet tämän oppaan kirjoittamiseen tai suhtautumiseeni IRC:hen auttajina, opastajina, keskustelukumppaneina ja ystävinä:

Matti Aarnio
Clare Bradley
Christine Froehlich
Marko Grönroos
Tuomas Kaikkonen
Kai Keinänen
Greg McMullan
Jarkko Oikarinen
Vesa M. Perttunen
Stacy Quackenbush
Helen Rose

Turussa maaliskuussa 1992

Kimmo Murto

1. Alkeistietoa ja vähän enemmänkin

1.1. IRC:n historiaa

IRC eli Internet Relay Chat on keskustelujärjestelmä, joka mahdollistaa reaaliaikaisen keskustelun eri puolilla maailma olevien henkilöiden kanssa *Internet*[1]-verkon välityksellä. Oulun yliopiston Jarkko Oikarinen ohjelmoi alunperin ensimmäisen IRC-ohjelmiston keväällä 1988. Hän suunnitteli IRC:stä ns. *client–server* -ohjelman. Käyttäjä ajaa client-ohjelmaa paikallisesta koneesta, ja tämä ohjelma ottaa yhteyden jossakin Internet-koneessa olevaan IRC-serveriin. Serverikone voi olla paikallinen tai vaikka toisella puolella maailmaa. Serverit saattavat kuitenkin estää muut kuin paikalliset tai samasta maasta tulevat yhteydet; lisäksi kannattaa muistaa, että kaukaisen serverin käyttäminen kuormittaa verkkoa huomattavasti enemmän kuin paikallisen, ja on lisäksi käyttäjälle hitaampi yhteys. IRC:tä testattiin aluksi paikallisesti, myöhemmin muissa *FUNETin*[2] koneissa, sitten *Nordunetin* laajuisesti, kunnes vuoden 1988 lopulla IRC oli levinnyt käytännöllisesti katsoen Internetin kaikkiin osiin.

1.2. Perusteet

IRC eroaa merkittävästi muista keskusteluohjelmistoista siinä, että IRC:ssä kaikki julkinen keskustelu tapahtuu kanavilla. Toisin kuin "perinteisissä" Talk-ohjelmissa, IRC:ssä on kahden keskustelijan sijasta useita, jopa satoja, henkilöitä. Kaikki eivät luonnollisestikaan halua keskustella jokaisen henkilön kanssa samanaikaisesti, vaan kokoonnutaan eri kanaville, joissa keskustellaan pienemmissä ryhmissä. Alunperin ei käyttäjä voinut olla — samassa IRC-istunnossa — kuin yhdellä kanavalla, mutta vuoden 1992 alussa tulleet serverit mahdollistavat myös usealla kanavalla samanaikaisesti olemisen.

Ottaessaan yhteyden IRC:hen ei käyttäjä aluksi ole millään kanavalla, eikä myöskään havainnoi muiden IRC:ssä samanaikaisesti olevien henkilöiden keskustelua. Vasta liityttyään jollekin kanavalle, pääsee hän mukaan keskusteluun. Jos kanavaa ei aiemmin ole olemassa, luodaan uusi, ja käyttäjästä tulee samalla kyseisen kanavan *kanavaoperaattori*. Kanavaoperaattori on henkilö, jolla on tiettyjä erityisoikeuksia. Hän voi esimerkiksi rajoittaa sitä, kuka saa liittyä kanavalle, puhua siellä, asettaa keskustelunaiheen, tehdä kanavasta näkymättömän, luovuttaa kanavaoperaattoriuden jollekin toiselle henkilölle jne. Kanavaoperaattoriksi voi siis päästä kahdella tapaa: perustamalla uuden kanavan tai saamalla oikeudet toiselta kanavaoperaattorilta.

Liittyessään kanavalle pääsee käyttäjä osallistumaan keskusteluun ja kaikki hänen tämänjälkeen kirjoittamansa viestit menevät oletuksena myös kaikkien muiden kanavalla olevien henkilöiden luettavaksi, ellei kyseessä ole *client-komento*. Jos käyttäjä kirjoittaa rivin ensimmäiseksi merkiksi kauttaviivan '/', on tämä client-ohjelmalle merkki siitä, että kyseisen rivin teksti ei ole tarkoitettu kanavalle, vaan kyseessä on client-komento. Tämän ns. *escape*-merkin voi halutessaan muuttaa toiseksi eräällä client-komennolla. Tässä oppaassa oletetaan kuitenkin, että juuri '/' toimii escape-merkkinä. Escape-merkin pitää olla rivin ensimmäisenä merkkinä, kun sen halutaan tulkittavan client-komennoksi; keskellä riviä oleva escape-merkki ei aiheuta mitään erikoistoimenpiteitä, vaan menee kanavalle normaalisti muun tekstin mukana.

[1] Yhdysvaltain puolustusministeriön Arpanetin ympärille syntynyt useista yliopistomaailman verkoista koostuva metaverkko.

[2] Finnish University and Research Network, on Suomen yliopisto- ja tutkimusverkko, joka on pohjoismaiden Nordunet-verkon kautta yhteydessä Internettiin.

1.3. Lempinimistä

Käyttäjät eivät yleensä esiinny todellisilla nimillään IRC:ssä, vaan käyttävät lempinimiä. Jos sitä ei erikseen parametrina aseteta käynnistettäessä client-ohjelmaa tai *ympäristömuuttujassa*[3] IRCNICK, otetaan oletuslempinimeksi yleensä käyttäjätunnus. On kuitenkin huomattava, että jokaisella pitää olla eri lempinimi, jotta käyttäjä pystytään tunnistamaan yksikäsitteisesti. Jos yritetään käyttää lempinimeä, joka on jo jollakin toisella henkilöllä käytössä, pyytää client-ohjelma valitsemaan jonkin muun lempinimen. Lempinimen voi muuttaa IRC-istunnon kuluessa vaikka useaan kertaan NICK-komennolla.

Useimpien IRC:ssä olevien lempinimien 'takaa' löytyy toki todellinen henkilö, mutta on olemassa myös ns. *robottiohjelmia*[4]. Näistä enemmän asiaa liitteessä B, mutta mainittakoon kuitenkin jo tässä vaiheessa robottiohjelmasta nimeltä NickServ. NickServ tai tarkemmin nickserv@service.de[5] on ohjelma, jolle voi rekisteröidä haluamansa lempinimen, mikäli joku toinen ei jo aikaisemmin ole sitä rekisteröinyt. Kun NickServ huomaa, että joku muu kuin lempinimen rekisteröinyt henkilö käyttää kyseistä nimeä, lähettää se varoituksen ja pyytää vaihtamaan nimen, jotta vältyttäisiin mahdollisilta sekaannuksilta. Vaikka kukaan ei voi pakottaa olemaan rekisteröityä lempinimeä käyttämättä, on kohteliasta vaihtaa se tällaisessa tapauksessa.

Lempinimen maksimipituus on yhdeksän merkkiä. Se saa koostua isoista tai pienistä aakkosista 'a'-'z', numeroista (ei kuitenkaan ensimmäinen merkki), sekä muutamista erikoismerkeistä (mm. alleviiva '_', kenoviiva '\' sekä haka- ja kaarisulut). Vaikka lempinimen voi vaihtaa mitä mielikuvituksellisemmaksi, ei kukaan pysty silti esiintymään täysin anonyyminä IRC:ssä. Lempinimen lisäksi jokaisesta käyttäjästä saadaan tietoon myös IRCNAME[6], käyttäjätunnus sekä client- ja serverikoneen internet-osoite. IRCNAME voidaan asettaa esimerkiksi samannimisellä ympäristömuuttujalla. Käyttäjätunnuksensakin voi 'valehdella', mikäli on hieman perehtyneempi IRC:n toimintaan, mutta se on yleisesti ottaen arveluttavaa. Täyttä anonymiteettiä ei siis kuitenkaan voi saavuttaa.

1.4. Käyttäjät ja operaattorit

IRC:ssä on tavallisten käyttäjien lisäksi myös nk. *IRC-operaattoreita*. He ovat henkilöitä, joilla on käytössään joukko erikoiskomentoja, joilla he mahdollistavat yhteyksien säilyttämisen ja reitityksen. Nämä komennot on lueteltu liitteessä A. IRC-operaattorit kuten tavalliset käyttäjätkin voivat olla myös kanavaoperaattoreita, joilla taas on tiettyjä erikoisoikeuksia jonkin kanavan suhteen. Yleinen harhaluulo on, että IRC-operaattorit olisivat automaattisesti myös kanavaoperaattoreita, mutta tämä ei pidä paikkaansa. Tähän väärinkäsitykseen lienee syynä se, että jotkut IRC-operaattorit ovat käyttäneet väärin oikeuksiaan ja 'huijanneet' itselleen kanavaoperaattorioikeudet. Tällaista on onneksi tapahtunut aika harvoin; IRC-operaattorit ovat yleensä vastuuntuntoisia eivätkä väärinkäytä oikeuksiaan. He ovat henkilöitä, joilta kannattaa kysyä neuvoa, jos tulee ongelmia IRC:n suhteen. IRC-operaattoreilla on useimmiten vähintään parin vuoden kokemus IRC:stä ja he todennäköisesti osaavat vastata IRC:tä koskeviin kysymyksiin.

---

[3] UNIX-shellin muuttuja, joka välittyy kutsuvalle ohjelmalle muun ympäristön myötä. Asetetaan komennolla setenv MUUTTUJA ARVO. Jotkin shellit vaativat lisäksi komennon export MUUTTUJA, ennen kuin sen arvo on käytettävissä.

[4] Robottiohjelma on ohjelma, joka on liittyneenä IRC:hen kuin kuka tahansa käyttäjä.

[5] Turvallisuussyistä vaaditaan nicknamen lisäksi myös koneosoite, jotta käyttäjät eivät pystyisi esiintymään nickservinä ja näin saamaan mahdollisesti tietoon kyseisten henkilöiden nickserv-salasanoja.

[6] Yleensä etu- ja sukunimi, mutta sen voi muuttaa; ei kuitenkaan enää istunnon aikana.

1.5. Etikettiohjeita

Miten IRC:ssä sitten pitäisi käyttäytyä? Sanomattakin lienee selvää, että hyviä tapoja tulee noudattaa kuten normaalissa keskustelutilanteessakin. Koska IRC:ssä on ihmisiä eri puolilta maailmaa, on selvää, että kaikki eivät suinkaan osaa suomea. Yleisin kieli on englanti, mutta myös muita kieliä puhutaan. Näin ollen on hyvien tapojen mukaista puhua sitä kieltä, mitä kanavan enemmistö käyttää. Jos kieli ei miellytä ainahan voi vaihtaa kanavaa.

Yleensä kannattaa jonkin aikaa seurata kanavan keskustelua, jotta pääsee sisään aiheeseen. Muut käyttäjäthän muodostavat mielipiteensä sinusta sen mukaan, mitä kirjoitat. Jos tulet kanavalle, jossa jo keskustellaan jostakin asiasta, joka ei sinua kiinnosta, on parempi vaihtaa kanavaa kuin yrittää väkisin vaihtaa puheenaihetta haluamakseen. Jotkut kanavaoperaattorit saattavat jopa ottaa moisen häiriköinnin niin vakavasti, että poistavat sinut kanavalta.

Monipuolisemmissa client-ohjelmissa on mahdollista normaalien toimintojen lisäksi automatisoida tiettyjä rutiineja joidenkin tapahtumien jälkeen. On esimerkiksi mahdollista saada client-ohjelma suorittamaan jokin komentosarja aina kun joku liittyy kanavalle. Näillä on hyvin helppo saada aikaan tilanne, jossa automaattisesti tervehditään jokaista kanavalle tulevaa. Tämä on kuitenkin ärsyttävää muista käyttäjistä, eikä moisia virityksiä pitäisi tehdä. Jos haluat tervehtiä ystäviäsi, tee se manuaalisesti ja mielellään henkilökohtaisesti.

Monipuolisemmat client-ohjelmat mahdollistavat myös käyttöjärjestelmän komentojen ajamisen IRC-istunnosta siten, että komennon tulosteet menevät kanavalle tai tietylle henkilöille. Ei ole kohteliasta tulostella pitkiä tekstejä kanaville. Tämä nk. *fluudaus* (engl. flood = tulva, ryöppy) onkin yleisimpiä syitä kanavalta poistamiseen tai jos kyseessä on IRC-operaattori, saattaa hän poistaa kyseisen häirikön kokonaan IRC:stä KILL-komennolla.

Normaalin tekstin lisäksi on mahdollista lähettää kanavalle tai henkilölle myös ASCII-koodi 7 eli ns. *BELL*. Tämä merkki saa useimmilla päätteillä aikaan lyhyen äänimerkin, mutta bellin lähettämistä pidetään yleisesti ärsyttävänä, eikä sitä ainakaan kanavalle tulisi lähettää. Esimerkiksi suomalaisen 42-kanavan robottiohjelma, *Arska*, poistaa bellin lähettäjän välittömästi kanavalta.

2. Ensimmäiseen istuntoon

2.1. Käyttöliittymästä

Edellisessä kappaleessa selostettiin perusperiaatteet ja termit. Nyt on aika opettaa useimmiten tarvittavat peruskomennot, joiden avulla sitten myöhemmin suoritetaan ensimmäinen koeistunto. Kuten aikaisemmin mainittiin, alkaa jokainen komento '/'-merkillä ja sen pitää myös olla komentorivin ensimmäinen merkki. Komentorivi on useimmissa client-ohjelmissa alin rivi — rivi jolla kursori sijaitsee. Sen yläpuolella on useimmiten nk. statusrivi, joka on yleensä tulostettu käänteisellä. Se saattaa sisältää arvokasta tietoa esimerkiksi sen, millä kanavalla käyttäjä on, kanavan keskustelunaiheen yms. Valitettavasti perus-clientillä ei näin ole, vaan sen informatiivisuus jää ohjelman nimen kertomiseen ja HELP-komennon neuvomiseen. Statusrivin yläpuolella on varsinainen keskusteluikkuna, jossa näkyy kanavalla käyty keskustelu ja muu kommunikointi client-ohjelman kanssa. Esimerkiksi perus-clientin käyttöliittymä näyttää tällaiselta:

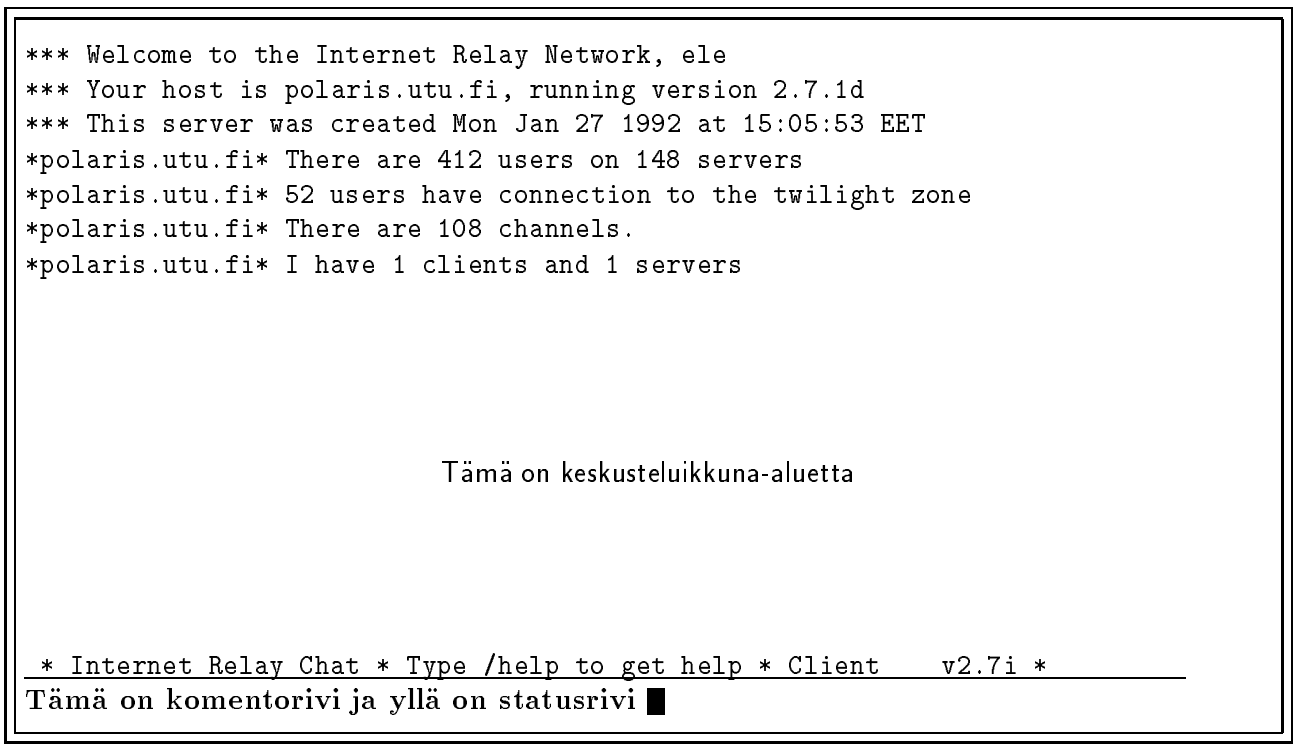

Perus-client ei osaa vierittää keskusteluikkunan tekstiä, mistä aiheutuu, että tekstin saavuttaessa keskusteluosan alareunan siirrytään takaisin ikkunan yläosaan ja siinä aiemmin ollut teksti peittyy uuden alle. Uudemmat client-ohjelmat osaavat paljon muun ohella myös vierittää ruutua. Vierityksen puutteesta on kuitenkin se etu, että perus-client toimii lähes millä pääte-emulaatiolla tahansa. Jos halutaan välillä pyyhkiä koko keskusteluikkuna onnistuu se komennolla CLEAR. Mikäli näytölle tulee esimerkiksi joku systeemi-ilmoitus (biff-ohjelma kertoo saapuneesta sähköpostista tms.) onnistuu näytön virkistys painamalla pohjaan 'CTRL'-näppäin ja sitä vapauttamatta painamalla 'L'-näppäintä.

2.2. Peruskomennot

Kuten perus-clientin statusriviltä näkyy, saa komennolla HELP apua. Ilman parametreja komento tulostaa näkyviin kaikki aiheet, joista on apua saatavissa. Jos parametrina annetaan jokin näistä aiheista, tulostuu neuvoa ainoastaan siitä komennosta. Esimerkiksi komennolla /HELP HELP tulostuu apua HELP-komennosta itsestään. INFO-komento tulostaa tietoa IRC:n kehitysvaiheista ja henkilöistä, jotka ovat olleet 'IRC-protokollaa' kehittämässä. Vaikka komennosta ei käyttöä ajatellen varsinaista hyötyä olekaan, lienee hyvä kuitenkin ainakin kerran lukea komennon INFO tulosteet läpi, ja näin kasvattaa tietämystään IRC:n eri vaiheista.

Kun käynnistetään irc-client, ei aluksi olla millään kanavalla. Kanavalle liitytään komennolla CHANNEL tai JOIN. Komennot ovat täysin toistensa synonyymejä. Parametriksi annetaan kanavannimi, jolle halutaan liittyä. Uusien 2.7-sarjan serverien kanssa (ovat jo useimmissa paikoissa käytössä) on mahdollista antaa myös useampi kanavannimi saman JOIN-komennon parametreiksi. Tällöin liitytään usealle kanavalle samanaikaisesti. Kanavannimet erotetaan toisistaan pilkulla, ja oletuskanavaksi[7] jää viimeisenä parametrilistassa oleva kanava. Kanavannimet alkavat aina risuaitamerkillä, '#', jotta pystytään yksikäsitteisesti erottamaan kanavat käyttäjistä. Kanavalle voi asettaa keskustelunaiheen komennolla TOPIC[8]. Parametreiksi annetaan kanavannimi ja keskustelunaihe. Jotta keskustelunaiheen saa asetettua, pitää olla kyseisellä kanavalla ja oikeutettu keskustelunaiheen asettamiseen.

Lempinimen muuttamiseen on olemassa komento NICK. Sitä seuraa parametrina haluttu uusi lempinimi. Kuten edellä kerrottiin, kahdella käyttäjällä ei saa olla samaa lempinimeä. Lempinimen muuttaminen Maxiksi onnistuu siis komennolla: /NICK Max. WHOIS-komento parametrinaan lempinimi, tulostaa tietoa kyseisen lempinimen käyttäjästä. Tämä tieto koostuu lempinimen lisäksi, käyttäjän kone- ja serveriosoitteesta, IRCNAMEstä, kanavista, jolla kyseinen henkilö on, statuksesta (tavallinen käyttäjä, kanavaoperaattori, IRC-operaattori) sekä jouto-ajasta[9] eli kuinka monta sekuntia sitten hän on viimeksi kirjoittanut jotain. Komennolle WHOIS voidaan myös antaa useita lempinimiä pilkulla toisistaan erotettuina, jolloin tulostetaan yllämainitut tiedot järjestyksessä jokaisesta erikseen. Serverit muistavat muutaman minuutin ajan henkilön poistuttuakin tiedot, joten ne saadaan myös vähän aikaa sitten poistuneista henkilöistä. Tätä varten on olemassa myös erillinen komento, WHOWAS, jolle annetaan parametriksi lempinimi. WHOWAS-komennon tulostus on samantyyppinen kuin WHOIS-komennollakin.

Komento NAMES ilman parametreja tulostaa kanavittain kaikkien IRC:ssä parhaillaan olevien käyttäjien lempinimet. LIST-komennolla tulostetaan kaikkien olemassaolevien kanavien nimet, niillä olevien henkilöiden lukumäärä ja mahdollisesti asetettu keskustelunaihe. Kun halutaan informatiivisempaa tietoa jonkin kanavan henkilöistä, käytetään komentoa WHO. Jos sille ei anneta parametria, tulostaa se kaikki IRC-verkossa parhaillaan liittyneenä olevat henkilöt. Koska heitä on useimmiten satoja, annetaan komennolle käytännössä aina parametreina rajoittimia. Parametreiksi voidaan antaa kanavannimi, serverinnimi tai koneosoite, josta henkilöt ajavat client-ohjelmaansa. Erikoisrajoitin '*' tulostaa oletuskanavan kaikki henkilöt. Jos annetaan komento: "WHO *.utu.fi", tulostaa se kaikki sillä hetkellä IRC:ssä olevat henkilöt, jotka ovat Turun yliopiston koneesta IRC:ssä tai käyttävät jossakin Turun yliopiston koneessa olevaa IRC-serveriä.

Komento USERS parametrinaan IRC-serverin nimi tulostaa kyseisessä IRC-koneessa parhaillaan olevat käyttäjät samaan tapaan kuin *finger-komentokin*. Sitä tarvitaan aika harvoin, mutta joskus

[7] Kanava, jolle kirjoitettu teksti oletuksena menee.

[8] Jotkut serverit eivät vielä osaa tätä komentoa oikein, ja saattavat lähettää käyttäjälle virheilmoituksia tätä komentoa käytettäessä.

[9] Ei välttämättä pidä paikkaansa, koska monipuolisimmat clientit tarjoavat mahdollisuuksia automaattisten toimintojen aikaansaamiseen.

se voi olla hyödyllinen, kun esimerkiksi halutaan katsoa, onko joku tietty henkilö paikalla ja kutsua hänet mukaan keskusteluun IRC:hen SUMMON-komennolla. SUMMON-komennolle annetaan parametriksi kutsuttavan henkilön internet-osoite. Komento toimii ainoastaan koneissa, joissa on IRC-serveri. Sillä ei voi siis kutsua ketä tahansa mistä tahansa koneesta. Lisäksi kannattaa huomata, ettei SUMMON välttämättä ole läheskään kaikissa servereissä käytössä.

Myös henkilökohtainen keskustelu on IRC:ssä mahdollista ja onnistuu joko MSG- tai QUERY-komennolla. MSG-komennolle annetaan ensimmäiseksi parametriksi lempinimi tai kanava, jolle halutaan viesti lähettää ja loppuosa komentorivistä tulkitaan itse viestiksi. Esimerkiksi komento: "/MSG Max Terve Max, mitä uutta?" lähettää viestin "Terve Max, mitä uutta?" vain käyttäjälle, jonka lempinimi on Max. QUERY-komennollekin annetaan parametriksi lempinimi. Tämän jälkeen kaikki normaalisti kanavalle menevä teksti meneekin vain kyseisen lempinimen omistajalle, kunnes annetaan komento QUERY ilman parametreja, jolloin lopetetaan henkilökohtainen keskustelu.

Kanavalta voi poistua komennolla LEAVE tai PART, joille annetaan parametriksi kanava (tai kanavat pilkulla toisistaan erotettuina), jolta halutaan poistua. Koko IRC-istunto lopetetaan joko komennolla QUIT tai SIGNOFF. Ne ovat toistensa synonyymejä, kuten LEAVE ja PARTkin, ja niille voi antaa parametriksi poistumisensa syyn, jos haluaa. Ellei poistumissyytä aseta on oletuksena "leaving".

2.3. Ensimmäinen IRC-istunto

Edellisessä kappaleessa esiteltiin lyhyesti muutamia peruskomentoja. Jos et niitä kaikkia vielä sisäistänyt, ei hätää, sillä nyt on tarkoitus kokeilla niitä käytännössä kommenttien kera. Aloitetaan siis ensimmäinen IRC-istunto komennolla **irc**:

```
*** Welcome to Internet Relay Chat elendil
*** Your host is polaris.utu.fi, running version 2.7.1d
*** This server was created Mon Jan 27 1992 at 15:05:53 EET
*** IRC session log started at Thu Mar 26 19:10:01 1992.
```

Serveriltä tulevia ilmoituksia edeltää kolme kappaletta asteriskimerkkejä. Niitä seuraa lähettävän serverin nimi ja kaksoispiste ennen varsinaista ilmoitusta, jos kyseessä on muu kuin oma serveri.

```
*polaris.utu.fi* There are 514 users on 130 servers
*polaris.utu.fi* 58 users have connection to the twilight zone
*polaris.utu.fi* There are 120 channels.
*polaris.utu.fi* I have 1 clients and 1 servers
*polaris.utu.fi* MOTD - polaris.utu.fi Message of the Day -
*polaris.utu.fi* MOTD - << MUISTAKAAKIN ETTEMME KATSO KOVIN HYVÄLLÄ  >>
*polaris.utu.fi* MOTD - << MODEMIEN KÄYTTÖÄ IRC:N AJAMISEEN. JOS     >>
*polaris.utu.fi* MOTD - << TEILLÄ ON KIIREELLISIÄ OHJELMIA TEHTÄVÄ-  >>
*polaris.utu.fi* MOTD - << NÄ, NIIN SE ON OK. AJAN KULUTUS IRC:SSÄ   >>
*polaris.utu.fi* MOTD - << MODEMEITSE ON RESURSSIEN TUHLAAMISTA!     >>
*polaris.utu.fi* MOTD - <<                 /Matti Aarnio             >>
*polaris.utu.fi* MOTD -
*polaris.utu.fi* MOTD - ** IRC-ongelmissa: irc-maints@utu.fi auttaa! **
*polaris.utu.fi* * End of /MOTD command.
```

Serveriltä tuleva viesti voi myös olla normaali henkilökohtainen viesti, jossa lähettäjä ympäröidään asteriskimerkeillä. Tässä tapauksessa viestin lähettäjä on serveri (=polaris.utu.fi), mutta se voi olla myös toinen käyttäjä, joka lähettää viestin MSG- tai QUERY-komennolla.

/help help

```
*** Help:  /HELP <command>
    /HELP without parameters lists all IRC commands.
    /HELP followed by a command name prints a description of that command.
*** End Help
```

Komennolla /help help saadaan neuvoa itse help-komennosta.

/join #testi1,#testi2

```
*** Change:  elendil has joined channel #testi1
Pub:  #testi1 @elendil
*** Change:  elendil has joined channel #testi2
Pub:  #testi2 @elendil
```

Komennolla join liitytään kanavalle. Koska annettiin parametreina kaksi kanavaa pilkulla toisistaan erotettuina liitytään kanaville järjestyksessä. Oletuskanavaksi jää viimeisenä parametrina annettu kanava, eli ylläolevassa tapauksessa kanava nimeltä testi2. Serveri ilmoittaa liityttäessä kanavan laadun ja keitä kanavalla on. Koska esimerkkikanavilla ei vielä ollut ketään, tulee elendilistä testikanavien kanavaoperaattori, minkä vuoksi lempinimen edessä on '@'-merkki.

/topic #testi2 Testikanava 2

```
*** elendil changed the topic to #testi2
```

TOPIC-komennolla muutettiin kanavan testi2 keskustelunaiheeksi "Testikanava 2". Jotta keskustelunaihe voidaan muuttaa, pitää olla kyseisellä kanavalla, ja omata oikeudet muutokseen. TOPIC-komennon yhteydessä voi tulla virheilmoituksia vanhemmilta servereiltä, jotka eivät ymmärrä komentoa.

/topic #testi2

```
*** polaris.utu.fi:  Topic is #testi2:Testikanava 2
```

*Jos TOPIC-komennolle annetaan vain ensimmäinen parametri, tulostetaan tämän parametrina annetun kanavan keskustelunaihe, mikäli ollaan kyseisellä kanavalla. Jos keskustelunaihetta ei ole asetettu tulostuu ilmoitus: *** serverinnimi: No Topic is set.*

/nick isildur

```
*** Change:  elendil is now known as isildur
```

/whois isildur

```
*** isildur is elendil@Polaris.cc.utu.fi (Kimmo Murto)
*** On Channels:  @#testi1 @#testi2
*** On irc via server isildur (polaris.utu.fi)
*** isildur 0 is the idle time for this user
```

Komennolla NICK muutettiin lempinimi ensin isilduriksi, ja tämän jälkeen katsottiin komennolla WHOIS tiedot kyseisen lempinimen omistajasta. Ensimmäinen WHOIS-komennon tulostama rivi kertoo lempinimen omistajan internet-osoitteen ja suluissa oleva nimi on IRCNAME, jota ei siis enää istunnon aikana voi muuttaa. Toinen rivi kertoo, millä kanavilla kyseinen henkilö on sekä käyttäjän statuksen; tässä tapauksessa kanavaoperaattori kanavilla testi1 ja testi2, koska kanavannimien edessä on '@'-merkki. Kolmas rivi kertoo, minkä serverin kautta kyseinen henkilö on IRC-verkossa. Valitettavasti perus-clientin nykyinen versio tulkitsee serveriltä saamansa tiedon hieman väärin ja väittää, että serveri olisi käyttäjän lempinimi: käytössä oleva serveri on tietysti suluissa oleva polaris.utu.fi.

/who #42

```
  Nickname          Chan  Name                                <User@Host>
H visti*@           #42 2 Hannu Visti                 visti@lusmu.cs.hut.fi
H yaz@              #42 2 Tuomas K Kaikkonen            yaz@phoenix.oulu.fi
H Arska@            #42 2 Arska Väijy                 aiv@soikko.cs.hut.fi
```

Komennolla WHO parametrina kanava 42 tulostettiin kaikki kanavalla 42 parhaillaan olleet käyttäjät. Tulostuksen ensimmäinen merkki kertoo henkilön läsnäolostatuksen. Se on aina joko H (=läsnä,

engl. here) tai G (=poissa, engl. gone). Sitten seuraa lempinimi, jonka perässä on henkilön mahdollinen IRC- tai kanavaoperaattorista kertova merkki. '@'-merkki lempinimen perässä tarkoittaa, että henkilö on kanavaoperaattori ja ''-merkki, että kyseessä on IRC-operaattori. Lempinimeä seuraa kanavannimi ja sen perässä on ns. $hopcount$-luku, joka kertoo kuinka monen serverin päässä kyseinen henkilö on kysyjästä. Hopcountin jälkeen tulostuvat vielä IRCNAME ja käyttäjän internet-osoite.*

/names #42

```
Pub:  #42 @visti @yaz @Arska
```

/users

```
*polaris.utu.fi* UserID   Terminal  Host
*polaris.utu.fi* johwessb ttyp0     tko-37.cs.utu.fi
*polaris.utu.fi* kimlahti ttyp1     Kontu.cc.utu.fi
*polaris.utu.fi* wihuri   ttyp2     nuhanena.cc.utu.
*polaris.utu.fi* sutela   ttyp5     mirfak:0.0
*polaris.utu.fi* villep   ttyp7     130.232.21.35
*polaris.utu.fi* tapsa    ttypd     picasso.cc.utu.f
*polaris.utu.fi* magi     ttype     modems.utu.fi
*polaris.utu.fi* elukka   ttypf     Kontu.cc.utu.fi
*polaris.utu.fi* janhe    ttyq8     tk3.ts.utu.fi
*polaris.utu.fi* elendil  ttyqa     euriino2.cs.utu.
```

/summon kimlahti

```
kimlahti seems to have disabled summoning...
```

Yllä katsotaan ensin NAMES-komennolla kanavan 42 henkilöt. Merkintä "Pub:" tarkoittaa, että kanava on julkinen (engl. public = julkinen). Sitten katsotaan USERS-komennolla ketkä kaikki ovat parhaillaan serverikoneessa ja yritetään kutsua käyttäjä kimlahti IRC:hen komennolla SUMMON. Tämä ei kuitenkaan onnistu, vaan saadaan ilmoitus, että kyseinen käyttäjä lienee estänyt komennon onnistumisen. Itseasiassa asia ei ole aivan näin, sillä polariksen serveri on asennettu siten, ettei ketään muuta kuin henkilöä, jonka oikeuksilla serveriä ajetaan, pysty 'SUMMONoimaan' IRC:hen.

/msg yaz Moi. Kirjoitan IRC-opasta ja otan logia aineistoksi. Viitsitkö heittää pari riviä privaattimessua?

```
->yaz> Moi.  Kirjoitan IRC-opasta ja otan logia aineistoksi.  Viitsitkö heittää
pari riviä privaattimessua?
*Magi* saimpas kiinni!
*yaz* puppa pöö glug glug :)
```

Lähetettiin henkilökohtainen viesti käyttäjälle lempinimeltä yaz MSG-komennolla. Lähettäjän ruudulla näkyy viesti tällöin seuraavasti: −>lempinimi> viesti. Jos itse saadaan henkilökohtainen viesti, on sen lähettäjä ympäröity asteriskimerkeillä. Yllä olevassa saatiin vastaus käyttäjältä yaz, sekä myös henkilökohtainen viesti käyttäjältä magi.

/query yaz

```
*** Beginning a private chat with yaz
*yaz* ai millaista ?  :)  kelpaako edellinen rivi ?  :)
```

/msg magi kiinni mistä

```
->magi> kiinni mistä?
*Magi* itse teosta
```

kiitos, kyllä kelpaa :)

```
-> *yaz* kiitos, kyllä kelpaa :)
*yaz* heh..  hyvä :)
```

/query

```
*** Ending a private chat with yaz
```

Aloitettiin henkilökohtainen keskustelu käyttäjän yaz kanssa, minkä jälkeen ei enää tarvitse lähettää hänelle henkilökohtaisia viestejä MSG-komennon avulla, vaan kaikki normaali teksti menee nyt kana-

van sijasta hänelle. Edelleen edellä lähetetään MSG-komennolla henkilökohtainen viesti käyttäjälle magi. Jos henkilökohtaisen keskustelun aikana halutaan lähettää viesti kanavalle onnistuu se myös komennon MSG avulla. Annetetaan vain ensimmäiseksi parametriksi kanavannimi. Kaikille kanaville ei kuitenkaan välttämättä voi lähettää viestiä sen ulkopuolelta. Näistä kanavamoodeista enemmän seuraavassa kappaleessa. Lopuksi annettiin komento QUERY ilman parametreja, jolla lopetettiin henkilökohtainen keskustelu käyttäjän yaz kanssa.

/msg magi mistä teosta :-O

```
->magi> mista teosta :-O
*Magi* No ircin käytöstä!
```

/msg magi no tottakai, mähän otan logia oppaaseeni, kommenttisikin menee sinne :)

```
->magi> no tottakai, mähän otan logia oppaaseen, kommenttisikin menee sinne :)
*Magi* Uhhh...
```

/leave #testi2,#testi1

```
*** Change:  elendil has left channel #testi2
*** Change:  elendil has left channel #testi1
```

/quit

Hiukan vielä henkilökohtaista keskustelua käyttäjän magi kanssa ja sitten poistutaan kanavilta testi1 ja testi2 LEAVE-komennolla. Lopuksi poistuminen IRC:stä komennolla QUIT.

3. Harvinaisemmat komennot

3.1. Kanavaoperaattorikomennot

Kanavaoperaattorilla on käytössään kaksi komentoa, joilla he voivat 'hallita' kanavaansa: KICK ja MODE. KICK-komennolla voidaan poistaa häirikkö kanavalta, komentoa ei pitäisi käyttää turhaan, vaan pyrkiä selvittämään ongelma hienovaraisemmin. Sen ensimmäinen parametri on kanavannimi ja toisena parametrina annetaan poistettavan henkilön lempinimi.

KICK-komento ei kuitenkaan estä poistettua henkilöä liittymästä uudelleen samalle kanavalle. Tämä voidaan saavuttaa MODE-komennon eräällä muodolla. MODE on erittäin monipuolinen komento, jonka perussyntaksi on seuraavanalainen:

MODE <kanava/lempinimi> [+/–]<muutettava lippu> <parametrit>

Mikäli käytetään kanavan sijasta lempinimeä, täytyy kyseessä olla oma lempinimi. Edes IRC-operaattori ei voi muuttaa kuin omaa 'moodiaan'. Oman moodin asettamiseen ei myöskää vaadita kanavaoperaattorioikeuksia.

Olemassaolevat kanavamoodit ovat seuraavat:

- m Kanava on moderoitu. Ainoastaan kanavaoperaattorit saavat puhua kanavalla.
- i Vain kanavaoperaattorin kutsuma henkilö pääsee kanavalle.
- s Kanava on salainen. Vain kanavalla olevat henkilöt näkevät kanavan.
- p Kanava on yksityinen. Sen nimi ei näy esimerkiksi NAMES-komennolla ellei käyttäjä itse ole kyseisellä kanavalla.
- t Kanava on Topic-rajoitteinen eli ainoastaan kanavaoperaattori saa vaihtaa keskustelunaihetta.
- a Kanava on anonyymi.
- n Kanavan ulkopuolelta ei voi lähettää viestejä kanavalle esimerkiksi MSG-komennolla.
- o Tehdään viimeisenä parametrina annetun lempinimen omistajasta kanavaoperaattori.
- l Rajoitetaan kanavalle pääsevien henkilöiden lukumäärä. Kanavalle pääsee siis korkeintaan viimeisenä parametrina annetun lukumäärän verran henkilöitä.
- b Estetään tietyn henkilön pääseminen kanavalle.

Käyttäjämoodeja on neljä ja ne ovat seuraavat:

- i Näkymättömyyslippu. Kukaan ei näe näkymätöntä käyttäjää, ellei ole hänen kanssaan samalla kanavalla.
- w Wallopslippu. Jos tämä lippu on päällä saa kyseinen käyttäjä kaikki WALLOPS-komennolla lähetetyt viestit. Ne voivat tulla käyttäjien lisäksi myös servereiltä.
- s Paikallisten palvelujen vastaanottamiseen. Yleensä virheitä, tulevat serveriltä, jossa käyttäjä on.
- o Operaattorilippu. Tämän lipun voi ainoastaan ottaa pois päältä.

Liput s, o ja w ovat automaattisesti päällä IRC-operaattoreilla. Lippuja voidaan antaa myös useita samalla komennolla. Esimerkiksi komento: "/MODE #42 ++oo elendil ele" tekee käyttäjistä ele ja elendil kanavaoperaattorin. Kanavan nykyisen moodin saa selville antamalla komento MODE

pelkästään kanavaparametrin kanssa. Ban-listassa olevat (ne, joiden tuleminen kanavalle on estetty) näkee komennolla, jossa on kanavan lisäksi parametrina 'b'-kirjain. B-lipun käytöstä esimerkkinä komento:

/MODE #NOFINNS +b *!*@*.fi

Ylläoleva komento, estää suomalaisista osoitteista IRC:ssä olevien pääsyn kanavalle NOFINNS. Viimeinen parametri tulkitaan siten, että ennen huutomerkkiä tuleva osa tulkitaan lempinimeksi, huutomerkin ja '@'-merkin välissä oleva osa käyttäjätunnukseksi ja loppuosa koneosoitteeksi. Kuten esimerkistä näkyy, voidaan käyttää jokerimerkkiä '*' korvaamaan kaikkia mahdollisia merkkejä. Esimerkkikomento tulkitaan siis: Lisää kanavan NOFINNS kiellettyjen henkilöiden listalle kaikki ne joiden lempinimi on mikä tahansa, käyttäjätunnus on mikä tahansa ja koneosoite päättyy kirjaimiin ".fi" eli kaikki käyttäjät suomalaisista koneista.

3.2. Muut komennot

Jos jostain syystä halutaan olla saamatta jonkun tietyn henkilön viestejä, voidaan käyttää komentoa IGNORE. Tätä komentoa kannattaa suosia ennemmin kuin jämerämpiä KILL- tai KICK-komentoja. IGNORElla saadaan aikaa sama vaikutus; ei tarvitse seurata häiriköiden mesoamista, eikä silti tarvitse aiheuttaa eripuraa, jota jämärämpien komentojen käyttö usein aikaansaa. Valitettavasti ns. 'ignoren välttämistä' tapahtuu joskus; tällöin on ehkä pakko tarttua KICK- tai KILL-komentoon. *Ignoren välttäminen* (engl. evading /IGNORE) tarkoittaa sitä, että ignoroitu henkilö muuttaa lempinimeään, jotta pystyisi jälleen kirjoittamaan hänet ignoroineille henkilöille. Ilman parametreja komento näyttää kaikki henkilöt, jotka sillä hetkellä ovat ignorointilistassa, so. henkilöt, joiden viestit eivät välity käyttäjälle. Listaan lisätään henkilö antamalla komennon parametriksi '+'-merkki ja sen perään henkilön tai henkilöiden lempinimet, jotka halutaan ignoroida. Vastaavasti poistaminen listalta tapahtuu vaihtamalla plusmerkki miinusmerkiksi.

Joskus on tarve ottaa tiedostoon talteen IRC-istuntonsa tapahtumat. Tämä onnistuu komennolla LOG. Tiedostoontallentaminen aloitetaan antamalla komennon parametriksi tiedostonnimi, johon 'login' halutaan menevän. Tallennus päättyy mikäli annetaan LOG-komento ilman parametria tai lopetetaan IRC-istunto. Tämän oppaan esimerkki-istunnot on kirjoitettu ottamalla LOG-komennolla talteen istunnon tapahtumat, ja niitä on vasta myöhemmin editoitu sopivaksi oppaaseen.

Komennolla LINKS saadaan listattua kaikki IRC-verkossa parhaillaan kiinni olevat serverit. Sille voidaan antaa parametriksi myös rajoitin, jolloin voidaan tulostaa esimerkiksi vain kaikki suomalaiset IRC-serverit. Peruskäyttäjä tarvinnee komentoa aika harvoin. Myöskään LUSERS-komentoa ei tarvitse usein. Sillä tulostetaan kaikkien IRC-serverien, käyttäjien ja IRC-operaattorien, jotka ovat parhaillaan liittyneenä IRC-verkkoon, lukumäärä. Komento LINKS suoritetaan automaattisesti aina istunnon alkajaisiksi.

Kuten LINKS myös komento MOTD suoritetaan yleensä IRC-istunnon alkajaisiksi. Se tulostaa käytössä olevan serverin 'päivän viestin' (engl. MOTD, Message Of ToDay = tämänpäivän viesti). Se sisältää useimmiten lyhyen viestin serverin ylläpitäjiltä koskien serverin toimintaa yms. Kun halutaan tietää, kuka on jonkin tietyn serverin ylläpitäjä, saadaan se selville komennolla ADMIN. Molemmat komennot ADMIN ja MOTD ilman parametreja käyttävät oletusparametreina sitä serveriä, jossa käyttäjä on. Mutta myös muiden serverien vastaavia tietoja voidaan tarkastella antamalla parametriksi serverin nimi tai useita servereitä pilkulla toisistaan erotettuina.

Joskus saattaa tulla tarvetta vaihtaa serveriä. Tämä onnistuu komennolla SERVER. Sille annetaan parametriksi uuden serverin nimi. Käytännössä komentoa tarvinnee harvoin. STATS-komento tulostaa serverien statistiikkaa. Sille annetaan parametreiksi koodikirjain ja haluttu serveri. Koodikirjaimet ovat: C, L, K, Q, I ja Y. C tulostaa serverin konfiguraatiotiedoston ns. *connection-rivit*,

K *kill-rivit*, Q *squit-rivit*, I osoitteet, joista serveriin saa ottaa yhteyden, Y *connection-luokat* ja L-parametrilla nähdään olemassaolevat yhteydet ja kuinka paljon tietoa on siirtynyt.

Jonkin serverin paikallinen kellonaika saadaan selville, joko TIME- tai DATE-komennolla, jotka ovat siis toistensa synonyymejä. Ellei komennoille anna parametrina serverinnimeä tulostetaan paikallisen serverin kellonaika. Komento VERSION tulostaa käytössä olevan serverin versionumeron. Mahdollisesti myös käytössä olevan clientin versionumeron. Parametriksi voidaan antaa serverinnimi, jos halutaan tietää muun kuin oletusserverin versionumero.

Komennolla AWAY voidaan merkitä itsensä poissaolevaksi. Jos joku katsoo WHOIS-komennolla henkilöä, joka on merkinnyt itsensä poissaolevaksi, saa kysyjä ilmoituksen, että kyseinen henkilö ei ole juuri nyt läsnä ja ilmoituksen joka annetaan AWAY-komennon parametrina. Ilman parametria AWAY-komento merkitsee henkilön läsnäolevaksi.

Jos escape-merkki, siis merkki, joka aloittaa client-komennon halutaan muuttaa, voidaan käyttää komentoa CMDCH, jolle annetaan parametriksi uusi escape-merkki. Esim. komennolla /CMDCH @, saadaan uudeksi escape-merkiksi 'miuku'-merkki. Takaisin normaaliksi se saataisiin komennolla @CMDCH /. Komentoa tarvitsee hyvin harvoin, ja yleensä kannattaa olla muuttamatta peruskonfiguraatiota, ellei tähän ole erityistä tarvetta.

Mainitsematta on — operaattorikomentojen lisäksi, jotka löytyvät liittesstä A — kaksi komentoa: UNKILL ja QUOTE. UNKILL-komento löytyy poikkeuksellisesti luultavasti ainoastaan perusclientistä ja sen tarkoitus on yksinkertaisesti palauttaa mahdollisen KILLin sattuessa henkilö takaisin IRC-istuntoon. Komennolle ei juurikaan liene käyttöä (ellet sitten satu olemaan häirikkö, jonka IRC-operaattorit usein poistavat kokonaan IRC:stä. Tällaisessa tapauksessa on kyllä parempi olla käyttämättä IRC:tä lainkaan, jos häiriköinti on ainoa käyttökohde.). QUOTE-komento on erikoiskomento, jolle annetaan parametriksi 'raaka' komento parametreinaan. Tämä tarkoittaa sitä että parametrit välitetään sellaisenaan serverille, ilman, että client-ohjelma tekee mitään muutoksia. Tavallinen käyttäjä tarvinnee sitä harvoin, jos koskaan, ja komennon hallinta edellyttää 'IRC-protokollan' tarkempaa tuntemusta, joten sen käyttöön ei tässä oppaassa tämän tarkemmin paneuduta.

3.3. Harvinaisempien komentojen testaus käytännössä

Tässä viimeisessä kappaleessa on sitten aika testata käytännössä useita tähänmennessä opetettuja komentoja. Toisin kuin ensimmäisessä koeistunnossa, nyt mennään kanavalle, jossa on muitakin ihmisiä. Tämänkertainen esimerkki-istunto on suoritettu ircII-clientillä, mutta toiminee sellaisenaan myös perus-clientin kanssa. Esimerkeissä on lyhennetty joidenkin komentojen tulosteita. Aloitetaan uusi istunto komennolla **ircII**:

/list

```
*** #Twilight_Zone 18
*** Prv 1
*** #idle 1
*** #italia 17 SIAMO TRE PICCOLI ROSPETTIN ...
*** #report 1
*** #initgame 13
*** Prv 3
*** #hottub 16
*** #francais 8
*** Prv 3
*** #services 7
*** #warez 13
*** #hack 6
```

```
*** #hotsex 5
*** #bondage 3
*** #Xrated 2
*** #Amiga 7 Rotating and scaling the world around us.
*** #EU-opers 13 Eu-opers, Home of Gnome, king of goofs.
*** #42 10 Sodomiat sikseen.
```

Komennolla list nähdään kaikki olemassa olevat kanavat, kuinka monta henkilöä niillä on ja myös keskustelunaihe mikäli se on asetettu. Listassa olevat 'Prv' kanavat ovat yksityisiä (engl. private = yksityinen) eikä niiden nimiä siis näe kanavan ulkopuolelta.

/join #42

```
*** ele has joined channel #42
*** Topic:  Sodomiat sikseen.
*** Users on #42:  ele @Domo @nam @wellu @pano @Frank @vmp @Teemu @Arska
```

Liitytään komennolla join kanavalle #42, jolloin ircII-client kertoo automaattisesti keskustelunaiheen ja kanavalla olevat henkilöt.

```
*** Mode change "+o ele " on channel #42 by Arska
```

/mode #42

```
*** Mode for channel #42 is "+mtn "
```

/mode #42 +i-t

```
*** Mode change "+i-t " on channel #42 by ele
```

/mode #42

```
*** Mode for channel #42 is "+min "
```

Robottiohjelma Arska antoi automaattisesti kanavaoperaattoriuden käyttäjälle, koska kyseessä on suomalainen henkilö (enemmän tietoa tästä robotista liitteessä B). Katsotaan MODE-komennolla kanavan moodi ja muutetaan se sellaiseksi, että kuka tahansa kanavalla saa asettaa keskustelunaiheen, mutta kanavalle pääsee vain kanavaoperaattorin kutsusta. Näiden muutosten jälkeen kanavan moodi on "+min" eli kanava on moderoitu, sille pääsee vain kutsusta ja sen ulkopuolelta ei saa lähettää viestejä (Normaalisti kuka tahansa kanavalla olija, saa käyttää invite-komentoa kutsuakseen jonkun kanavalle, mutta koska myös i-lippu on päällä, vain kanavaoperaattori saa sen onnistuneesti suorittaa).

/mode #42 -o ele

```
*** Mode change "-o ele " on channel #42 by ele
```

fuu

```
> fuu
*** #42 :  Cannot send to channel
<nam> dami?  :O
```

*Poistetaan oma kanavaoperaattorius ja yritetään tämän jälkeen lähettää kanavalle teksti 'fuu'. Koska kanava on moderoitu ei tämä kuitenkaan onnistu vaan client-ilmoittaa: "*** #42 : Cannot send to channel". Käyttäjä nam ihmettelee, miksi poistin oman kanavaoperaattoriuteni, mutta onneksi Arska-robotti antaa sen uudelleen (pyynnoöstä, jota ei ole tähän merkitty).*

```
*** Mode change "+o ele " on channel #42 by Arska
```

saanko laittaa tuon dami-huomautuksen?

```
> saanko laittaa tuon dami-huomautuksen?
<vmp> ele:  loggaat nyt?
```

vmp: jep

```
> vmp:  jep
<nam> ele:  go ahead
```

kiitän

```
> kiitän
<vmp> ele:  saanko mainostaa?
<vmp> ;-)
<vmp> ele:  jos mä floodaisin meidän hinnaston?
*** pessi has joined channel #42
*** Mode change "+o pessi " on channel #42 by Arska
<vmp> ele:  ja 15 parasta pervojuttua
```

vmp: ei mitaan yli 5 rivia

```
> vmp:  ei mitaan yli 5 rivia
```

Yleistä keskustelua kanavalla käyttäjien nam ja vmp kanssa. Kanavalle tulee keskustelun aikana myös uusi henkilö, pessi, jolle Arska myös antaa kanavaoperaattoriuden. Keskustelusta näkyy yleinen tapa merkitä julkisessa keskustelussa henkilö, jolle viesti on tarkoitettu: kirjoitetaan tämän lempinimi ja kaksoispiste ja vasta tämän jälkeen tulee varsinainen viesti.

/mode ele +i

```
*** Mode change "+i" for user ele by polaris.utu.fi
```

/mode ele

```
*** Your user mode is "+oiws"
```

Muutetaan oma käyttäjämoodi siten, että asetetaan I- eli näkymättömyyslippu päälle, sitten katsotaan omat moodit komennolla MODE, jolle annetaan ainoaksi parametriksi oma lempinimi.

```
!Magos!  you are all invited to #us
```

Magos-niminen käyttäjä lähetti WALLOPS-komennolla viestin: "you are all invited to #us". Jokainen käyttäjä, joilla on W-lippu päällä saa tämän viestin. Komentoa ei pitäisi käyttää tämänlaisen viestin lähettämiseen. WALLOPS-komennon lähettäjän nimi ympäröidään siis huutomerkeillä. Joskus tosin erittäin harvoin näkee myös viestejä, joissa lähettäjän nimi on ympäröity risuaitamerkillä, nämä komennot ovat ns. WALLeja, jotka ovat IRC-operaattorien lähettämiä viestejä, ja menevät jokaiselle IRC:ssä parhaillaan olevalle henkilölle.

/links *.fi

```
*** jyu.fi :2 [tukki.jyu.fi] University of Jyvaskyla, Finland
*** *.Helsinki.FI :2 [serifos.helsinki.fi] University of Helsinki, Finl
*** hkkk.fi :3 Helsinki School of Economics, Finland
*** lehtori.cc.tut.fi :3 Tampere University of Technology, Finland
*** vehka.cs.uta.fi :4 [128.214.54.129] University of Tampere, Finland [2
*** *.lut.fi :3 [lut.fi] Lappeenranta University of Technology, Fi
*** *.joensuu.fi :4 [cs.joensuu.fi] University of Joensuu, Finland
*** *.oulu.fi :3 [rieska.oulu.fi] Unixverstas Olutensin, Finlandia
*** tel4.tel.vtt.fi :3 Technical Research Centre of Finland (VTT)
*** brando.uwasa.fi :4 University of Vaasa, VAASA, FINLAND
*** nic.funet.fi :2 [128.214.6.100] Finnish University and Research Ne
*** techno.fuug.fi :2 FUUG - EUnet Finland
*** cs.hut.fi :1 Helsinki University of Technology, CS Lab
*** polaris.utu.fi :0 University of Turku, Finland
```

/lusers *.fi

```
*** There are 42 users (2 invisible) on 14 servers
*** 5 users have connection to the twilight zone
*** There are 169 channels.
*** I have 3 clients and 1 servers
```

Katsotaan LINK-komennolla kaikki suomalaiset serverit, jotka ovat parhaillaan IRC-verkossa ja sitten LUSERS-komennolla numeerista tietoa suomalaisissa servereissä olevista käyttäjistä.

/admin tolsun.oulu.fi

```
-tolsun.oulu.fi- ### Administrative info about tolsun.oulu.fi
-tolsun.oulu.fi- ### University of Oulu, Dpt of Information Processing Science
-tolsun.oulu.fi- ### Oulu, Finland
-tolsun.oulu.fi- ### Jarkko Oikarinen <jto@tolsun.oulu.fi>
```

/time nic.stolaf.edu

```
*** nic.stolaf.edu :  Monday March 30 1992 -- 07:41 CST (from nic.stolaf.edu)
```

/version

```
*** Client:  ircII 2.1.5g
*** Server polaris.utu.fi:  ircd 2.7.1e.
```

/stats l

```
*** Link                        SendQ SendM SendBytes RcveM RcveBytes :Open since
*** polaris.utu.fi              0     3310  207011    13989 507205    :Mon Mar 30 14:45:51 1992
*** cs.hut.fi[sauna.cs.hut.fi]  0     324   13948     13548 490300    :Mon Mar 30 14:45:51 1992
*** Franz[aton.abo.fi]          0     614   40957     76    2963      :Mon Mar 30 16:09:01 1992
*** Bladda[aton.abo.fi]         0     779   61829     172   7940      :Mon Mar 30 15:58:24 1992
*** ele[Polaris.cc.utu.fi]      453   506   30099     40    746       :Mon Mar 30 16:32:31 1992
```

/quit

Kokeillaan ADMIN-, TIME-, VERSION- ja STATS-komentoja ja poistutaan QUIT-komennolla. Komentoja ei ole tässä sen tarkemmin selostettu, koska niitä tarvinnee harvoin. Kuten kaikessa muussakin myös IRC:n käytössä harjoitus tekee mestarin.

Liite A: Operaattorikomennot

IRC-operaattorien käytössä on joukko komentoja, joita tavalliset käyttäjät eivät voi käyttää. Nämä komennot liittyvät lähinnä yhteyksien ylläpitoon ja muuhun IRC:n teknisempään toimintaan. Tästä liitteestä ei liene sinulle hyötyä, ellet satu olemaan IRC-ylläpitäjä tai aio perustaa omaan serveriä. Toki ihan mielenkiinnosta saattaa olla hyötyä tuntea myös nämä komennot:

Komennolla OPER IRC-operaattori ottaa itselleen operattoriuden. Parametreiksi annetaan operaattorinimi sekä salasana. Jos on myöhemmin tarvetta ilman istunnonlopettamista poistaa itseltään operius onnistuu se (2.7-servereissä) komennolla: MODE lempinimi -o.

Joskus, tosin erittäin harvoin, tulee tarve lähettää viesti kaikille käyttäjille IRC:ssä samanaikaisesti. Tämä onnistuu komennolla WALL, jolle annetaan parametriksi viesti. Komentoa käytetään hyvin harvoin, yleensä on fiksumpaa käyttää jotain muuta komentoa. Itse en ole koskaan tarvinnut kyseistä komentoa.

Hieman WALL-komennon tapainen on MSG-komennon eräs muoto, joka toimii pelkästään IRC-operaattoreilla. Jos MSG-komennon ensimmäinen parametri alkaa '$'-merkillä ja sitä seuraa serverinnimi, menee loppuparametreina annettu viesti kaikille niille henkilöille, jotka ovat kyseisissä servereissä. Komennolle voidaan antaa myös jokerimerkkejä. Esimerkiksi komento: "/MSG $*.fi Korjaan Suomen linkkejä, yhteydet palaavat ihan pian." lähettää viestin kaikille niille henkilöille, jotka ovat kyseisellä hetkellä suomalaisesta serveristä IRC:ssä.

Komennolla CONNECT otetaan yhteys toiseen serveriin. Parametriksi annetaan serverin nimi, johon halutaan liittyä ja mahdollinen porttinumero. Jos porttinumeroa ei anneta, käytetään oletusporttia, joka on useimmiten 6667. Komennosta on olemassa myös ns. 'remote'-muoto. Voidaan pyytää jotain toista serveriä liittymään johonkin serveriin antamalla parametreiksi serveri, johon halutaan liittyä, porttinumero (tässä muodossa pakollinen) ja serveri jonka halutaan liittyvän ensimmäiseen serveriin. Jotta liittäminen onnistuisi pitää liittyvän ja liityttävän serverin konfiguraatiotiedostoissa olla rivit, jotka sallivat liittämisen. CONNECT-komennon vastakohta on SQUIT, joka katkaisee yhteyden. Paramerina annetaan serveri, joka halutaan irroittaa verkosta.

REHASH-komennolla saadaan serveri lukemaan uudelleen konfiguraatiotiedostonsa ilman, että tarvitsee käynnistää serveri kokonaan uudelleen. Tästä on hyötyä, jos joudutaan muuttamaan konfiguraatiota hieman. DIE-komento on sitten komento, jolla lopetetaan oman serverin ajo kokonaan. Komentoa tarvitsee käyttää harvoin. Yleensä komentoa DIE käytetään ainoastaan päivitettäessä serveriä uudempaan.

Komennolla TRACE voidaan jäljittää jokin serveri tai henkilö. Se siis tulostaa polun serveriketjussa, kunnes parametrina annettu henkilö tai serveri löytyy tai haku päättyy tuloksettomana. Ilman parametreja annettuna tulostaa käytössä olevan serverin käytäjät ja serveriyhteydet. Komento ei itseasiassa ole pelkästään operaattorikomento, vaan myös tavallinen käyttäjä voi sen ajaa. Komento puuttuu kuitenkin perus-clientistä ja muutoinkin se on vähemmän informatiivinen tavalliselle käyttäjälle kuin IRC-operaattorille. Se on kuitenkin mahdollista antaa myös perus-clientillä QUOTE-komennon avulla.

Sitten on jäljellä enää yksi ja samalla kiistellyin IRC-protokollan komennoista: KILL. KILL-komennolla voidaa poistaa käyttäjä kokonaan ulos IRC-verkosta. Ensimmäisenä parametrina annetaan poistettavan henkilön lempinimi ja muut parametrit ilmaisevat poistamisen syyn. On huomattava, että tilanteet pitäisi pyrkiä selvittämään ilman KILLin käyttöä. Jos sitä on kuitenkin pakko käyttää on kohteliasta laittaa myös järkeävä syy *englanniksi*, miksi komentoa tuli käytettyä. KILL-komennon käytöstä menee aina ilmoitus kaikille operaattoreille, jotka ovat IRC:ssä (elleivät ole ottaneet toimintoa pois päältä) sekä 2.7-serverien myötä myös tavallisille käyttäjille, jotka ovat asettaneet moodinsa siten, että heillä on w-lippu päällä.

Liite B: Robottiohjelmista

Robottiohjelmista mainittiin jo kappaleessa 1 NickServ. Tässä liitteessä kerrotaan kyseisestä palvelusta lisää ja mainitaan myös muutama muu robottiohjelma. Niiden ohjelmoimiseen ei tässä oppaassa anneta neuvoa, sillä toimivan robotin rakentaminen, vaatii syvempää perehtymistä IRC-protokollaan, ja näillä tiedoilla ei ole merkitystä peruskäyttäjälle.

Nickserv ymmärtää joukon komentoja, jotka sille lähetään MSG-komennolla. Komennot ovat: ACCESS, BUG, HELP, IDENTIFY, INFO, INTRO, LIST, NEWS, OPERWHO, PASSWD, REGISTER, STATS, TIMEZONE, UNREG ja WHOIS. Tässä ei ole tarkoitus opettaa kaikkien nickserv-komentojen käyttöä, koska niistä saa neuvoa robotilta itseltään lähettämällä sille viesti HELP parametrinaan, jokin ylläolevista komennoista. Seuraavassa näytetään kuitenkin, miten voi rekisteröidä lempinimen. Rekisteröiminen on itseasiassa hyvin helppo juttu:

/MSG nickserv@service.de REGISTER salasana user@utu.fi Kaarlo Käyttäjä

Ylläoleva komento rekisteröisi senhetkisen lempinimesi, ja asettaisi nickserv-salasanaksi "salasana", joka pitää muistaa, jotta pystyy jälkeenpäin muuttamaan arvoja ja identifioimaan itsensä mahdollisesti käytettäessä IRC:tä toisesta koneesta. HUOM! nickserv-salasanaan pätevät samat ohjeet kuin koneen tavalliseen salasanaankin. Se kannattaa valita huolella, ja sellaiseksi, jota muut eivät helpolla arvaa. Missään tapauksessa nickserv-salasanaksi ei pidä asettaa samaksi kuin login-salasana! Kaksi viimeistä parametria ovat valinnaisia, mutta jos ne kirjoittaa ei kolmannessa parametrissa saa olla välilyöntejä (siis E-Mail-osoite parametrissa). Loput parametrit käsitellään lisätietona.

Suomalaisella kanavalla #42 toimii robottiohjelma nimeltä Arska. Se antaa automaattisesti kanavaoperaattorioikeudet suomalaisille, ja tietyn listan mukaan myös muille henkilöille. Tarkoituksena on, että tällä kanavalla puhutaan vain suomea, ja siksi se on aina asetettu moderoiduksi. Arska ymmärtää joukon komentoja, joista saa lisätietoa lähettämällä sille henkilökohtaisen viestin "apua", MSG-komennolla. Useimmat muutkin robotit tunnistavat joukon komentoja, jotka niille lähetetään juuri MSG-komennon avulla. Roboteilta saa yleensä neuvoa antamalla komennoksi HELP. Useimmat robotit toimivat juuri kanavaoperaattorioikeuksien antajina. Mutta Nickservin tapaisia monipuolisempiakin robottiohjelmia on.

Liite C: IRC-palvelut Turun yliopistossa

Turun yliopiston Sun Sparcserver 4/690MP (aikaisemmin 4/390) tietokoneessa on toiminut kesästä 1990 asti IRC-serveri nimeltä polaris.utu.fi. Jo tätä ennen oli IRC:n käyttö mahdollista, jos oli itse kääntänyt client-ohjelman ja otti yhteyden muihin servereihin. Nykyään kun client-ohjelmat löytyy niin polaris.cc.utu.fi -koneesta itsestään kuin myös VMS-keskuskoneesta (kontu.cc.utu.fi) ei ole tarvetta kääntää omaa client-ohjelmaa. Myöskään muun kuin polaris.utu.fi -serverin käyttö Turun yliopiston koneista ei ole perusteltua. Jos sattuu käymään niin, että polariksen serveri ei jostain syystä ole toiminnassa, kannattaa käyttää jotain Suomessa sijaitsevaa läheistä serveriä (esimerkiksi cs.hut.fi tai nic.funet.fi). Jos tulee ongelmia voi lähettää sähköpostia osoitteeseen irc-maints@utu.fi, jolloin kyseinen posti menee kaikille Turun yliopiston IRC-palvelun ylläpitoon kuuluville henkilöille.

Polariksessa on käytössä tällä hetkellä perus-client ja ircII-client. Perus-client käynnistyy komennolla irc ja ircII vastaavasti komennolla ircII. Polariksessa on myös olemassa Emacs-editorin alaisuudessa toimiva client-ohjelma, mutta sen käyttö poikkeaa melko lailla näistä perinteisistä client-ohjelmista. Jos kuitenkin kiinnostusta löytyy, voi kysyä asiasta allekirjoittaneelta sähköpostitse,

niin lähetän lyhyet ohjeet tämän IRChatin käyttöstä. Konnussa oleva client-ohjelma käynnistyy komennolla irc. Tämä VMS-client on hyvin paljon samanlainen kuin UNIXin alla toimivat irc- ja ircII-client-ohjelmat. Valitettavasti se ei tunnista ihan kaikkia uusia komentoja (mm. MODE-komennon B-lippu ei siinä toimi, paitsi jos käytetään pitempää muotoa syöttämällä komento 'raakana' serverille QUOTE-komennon avulla).

Liite D: Pieni IRC-slangisanasto

#42 IRC:n vanhin kanava. Aikaisemmin pelkkä 42, mutta 2.7-sarjan servereiden myötä kaikkien kanavien pitää alkaa '#'-merkillä. Kanavalla puhutaan lähes poikkeuksetta vain suomea.

arska Kanavan *#42* robottiohjelma. Antaa automaattisesti kanavaoperaattoriuden suomalaisille (elleivät satu olemaan Arskan killi-listalla) ja myös joillekin muille. Arskan toiminnasta saa apua lähettämällä sille henkilökohtaisen viestin 'apua'.

autogreeter Viritys, jolla saa client-ohjelman automaattisesti tervehtimään kaikkia, jotka tulevat kanavalle. Helppo tehdä esimerkiksi ircII:n ON-komennolla, mutta erittäin ärsyttävä muiden käyttäjien mielestä.

choper Kanavaoperaattori; engl. channel operator.

FOFH Fascist Operator From Hell; käytetään IRC-operaattorista, joka väärinkäyttää oikeuksiaan.

guru Henkilö, joka tietää käytännössä kaiken asiasta. Esimerkiksi UNIX-guru tietää kaiken UNIX-ista, IRC-guru IRC:stä jne. Todellisen gurun sanotaan osaavan vastata *luuserin* kysymykseen ennen kuin tämä on edes esittänyt kysymystään.

#hottub Lähinnä amerikkalaisten kanava, jossa on yleensä niin paljon henkilöitä, ettei järkevästä keskustelusta tule mitään.

hymiö engl. smiley; Merkeillä luodut 'hymyilevät' kasvot, jotka esittävät kirjoittajan mielentilaa. Hyvin usein kirjoitetaan esimerkiksi rivin loppuun hymiö ':-)', millä tarkoitetaan, ettei asiaa tarvitse ottaa vakavasti vaan se on tarkoitettu vitsiksi. Yleisiä 'nauravia' hymiöitä seuraavassa: ;-) :) 8-D ja 'surullisia' hymiöitä: :(;-(8-(

idlata, idlaaminen Olla jouten. Henkilön, jolla on IRC-yhteys auki, mutta ei osallistu keskusteluun vaan tekee jotain muuta, esimerkiksi lukee toisessa istunnossa verkkouutisia, sanotaan idlaavan. Esimerkiksi *#42:n irkkaajista* suuri osa idlaa runsaasti.

initgame Peli, jossa yritetään arvata henkilö, jonka nimikirjaimet tiedetään, kysymällä "kyllä-ei -kysymyksiä". Peliä pelataan samannimisellä kanavalla, ja siellä olevalta robotilta saa lisätietoja.

IRChat Eräs emacs-editorin 'alla' toimiva client-ohjelma.

IRC-party Tapahtuma, jossa *irkkaajat* eri puolilta maata tai maailmaa kohtaavat toisensa bileissä, jonka osanottajien yhdistävänä tekijänä on IRC.

irkkaaja Henkilö, joka käyttää IRC-ohjelmaa. Jos käyttö on hyvin runsasta puhutaan IRC-addiktista.

luuseri häviäjä, engl. luser (=Loser+USER); aloitteleva käyttäjä, *gurun* vastakohta.

NickServ Robottiohjelma, jota käytetään mm. lempinimien rekisteröintiin.

nikki Lempinimi; engl. nickname.

nmO! No mutta OHHOH! Hämmästystä osoittava huudahdus. Käytetään varsinkin kanavalla *#42*. Huudahdus on peräisin aurongonpimennyksen aikaan kesällä 1990 järjestetyistä *IRC-partyista*.

nvj No V*u Joo. Käytetään kirosanan asemesta, varsinkin jos kanavalla sattuu olemaan naispuolisia henkilöitä. Käytössä lähinnä *#42:lla*.

oper IRC-operaattori; engl. operator, IRC-operator.

pukaa Ohjelma ei toimi, se siis *pukaa*. Käytetään *#42:lla*.

RTFB, RTFM, RTFS Read The F*ing Binary/Manual/Source. Vastaus, jonka *gurut* joskus antavat *luuserille*, kun tämä kysyy yksinkertaista asiaa.

SickNerv NickServ-robottiohjelman negatiivissävytteinen lempinimi.

telnetoiminen IRC:n käyttö ottamalla yhteys IRC-serveriin TELNET-ohjelman avulla clientin sijaan.

tilulii Käytetään *#42:lla* merkkinä siitä, että kyseinen käyttäjä, joka tuon kirjoittaa on lopettanut pitkäaikaisen *idlaamisen*.

Twilight Zone Paikka, jonne *opereilla* sanotaan olevan yhteys. On myös olemassa kanava #Twilight_Zone, jossa on useimmiten monia IRC-operaattoreita.

Loppusanat

Tämän oppaan kirjoittamiseen kului odotettua enemmän aikaa. Osa ongelmista aiheutui siitä, ettei käytössäni ollut perus-client toiminutkaan aivan yhteen serverimme kanssa. Kaiken kaikkiaan oppaan valmistumiseen meni parisen viikkoa, joinakin päivinä kirjoittelin enemmän toisina taas en, kiireistä johtuen, onnistunut saamaan mitään aikaan.

Toivon, että tästä oppaasta on hyötyä niin uusille kuin vanhoillekin käyttäjille. Näin lyhyessä oppaassa ei luonnollisestikaan pysty esittämään kaikkia IRC:n hienouksia eikä niksejä. Tarkoitukseni on myöhemmin kirjoittaa lisäkappaleita, joissa käsittelen ainakin ircII:sta ja mahdollisesti myös perusasioita serverien toiminnasta. Olisin erittäin iloinen, jos kommenttien lisäksi saisin esilletulleita IRC:tä koskevia kysymyksiä. Voisin kerätä näistä uuden ns. FAQ-liitteen (=Frequently Asked Questions). Vielä viimeisenä vinkkinä mainitsen, että mikäli IRC kiinnostaa kovin, kannattaa lukea uutisryhmää alt.irc. Siellä on paljon IRC:hen liittyvää keskustelua. On myös olemassa IRC:tä koskevia postituslistoja, joista saa minulta tarkempia tietoja, jos tarvetta ilmenee.

Turussa maaliskuun 31. 1992

Kimmo Murto
elendil@utu.fi

Toutes choses se meuvent á leur fin.
François Rabelais (1494-1533)